

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 235/2020-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť advokáta JUDr. Igora Horanského, [REDACTED], Staničná 1, Piešťany, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 spojení s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 6 ods. 1 a podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 41 Cpr 21/2018 z 21. novembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť advokáta JUDr. Igora Horanského o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť advokáta JUDr. Igora Horanského, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Staničná 1, Piešťany (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ústavy, základných práv podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základných práv podľa čl. 37 ods. 3 listiny a čl. 38 ods. 2 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, ako aj práva na spravodlivý súd podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 41 Cpr 21/2018 z 21. novembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 41 Cpr 21/2018 právnym zástupcom žalobcu ([REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]), ktorý sa svojou žalobou domáhal proti spoločnosti Slim BIM s. r. o., Buzica 331 (ďalej len „žalovaná“), zaplata sumy 1 812,07 € s príslušenstvom.

3. Napadnutým uznesením okresného súdu bola sťažovateľovi uložená poriadková pokuta, a to v sume 200 €.

4. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti okrem iného uvádza:

„Sťažovateľ svoju neúčast' na pojednávaní dňa 6. 11. 2019 sám síce neospravedlnil avšak neúčast' na pojednávaní ospravedlnil sám žalobca a súhlasil s tým aby sa pojednávalo a rozhodlo bez jeho účasti, pričom na tomto bol žalobca so svojim právnym zástupcom

dohodnutý a nepožadoval jeho účasť na pojednávaní s tým, že neúčasť právneho zástupcu písomne ospravedlní sám žalobca. Dôvodom takéhoto postupu bola skutočnosť, že sťažovateľ bol práceneschopný v dôsledku zlého psychického stavu spôsobeného náhlým úmrtím, rodinného priateľa, spolužiaka a spolupracovníka [REDACTED] dňa [REDACTED]...

Súd v odôvodnení vyššie uvedeného napadnutého uznesenia poukázal na dva dôvody uloženia poriadkovej pokuty, a to na marenie uplatnenia základného práva inej strany a hrubého sťaženia postupu konania súdu, neuvedomujúc si, že nová právna úprava inštitútu poriadkovej pokuty podľa CSP vypustila ako dôvod jej uloženia marenie uplatnenia základného práva iného účastníka a rovnako sa nevyžaduje, aby došlo k hrubému sťaženiu postupu konania - stačí akékoľvek sťaženie postupu konania.

Napriek tomu, že marenie uplatnenia základného práva inej strany už nie je dôvodom na uloženie poriadkovej pokuty, súd ho na odôvodnenie svojho rozhodnutia použil, pričom sťažovateľ sa oprávnene domnieva, že jeho konaním nemohlo dôjsť k mareniu uplatnenia základného práva žalovanej... pretože žalovaná sa na pojednávanie dňa 06.11.2019 bez akéhokoľvek ospravedlnenia nedostavila.

Sťažovateľ ani nesťažili postup konania, pretože neprítomnosť na pojednávaní dňa 06. 11. 2019 písomne ospravedlnil sám žalobca pričom súčasne súhlasil s tým aby sa pojednávalo a rozhodlo bez jeho účasti. Sťažovateľ je presvedčený, že svojim konaním nenaplnili skutkovú podstatu ust. § 102 ods.1 CSP, v dôsledku čoho by im mala byť uložená poriadková pokuta. Ospravedlnenie žalobcu z pojednávania vytýčeného na 06. 11. 2019 obsahuje všetky zákonom požadované náležitosti tak aby sa mohlo pojednávanie uskutočniť bez prítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu...

Sťažovateľ... je na základe všetkých uvedených skutočností hlboko presvedčený, že uznesenie Okresného súdu Košice II, sp. zn. 41Cpr/21/2018-412 je nedostatočne odôvodnené, dôkazné nepodložené, spisové podklady nezohľadňujúce, formalistické, nepreskúmateľné a zároveň arbitrárne, nezákonné a ústavne neakceptovateľné. Súd nielen že presvedčivo neodôvodnil svoje rozhodnutie ale rovnako nevysvetlil svoje ignorovanie stabilnej súdnej judikatúry vnútroštátnych súdov a medzinárodných súdov vrátane judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky... Najvyššieho súdu Slovenskej republiky... a Európskeho súdneho dvora pre ľudské práva.“

5. Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 38 ods. 2 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ústavného zákona č. 23/1991 Zb.) a zároveň právo sťažovateľa na spravodlivé konanie a účinný prostriedok nápravy a právo na nestranný súd podľa čl. 6 ods. 1 v spojení s čl. 13 čl. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (vyhláseného oznámením č. 209/1992 Zb.) a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (vyhláseného oznámením č. 120/1976 Zb.) Okresným súdom Košice II pri svojom konaní a rozhodovaní o uznesení sp. zn. 41 Cpr 21/2018-412 z 21. 11. 2019 bolo porušené.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Okresného súdu Košice II, sp. zn. 41 Cpr 21/2018-412 z 21.11.2019 s tým, že celú vec vracia všeobecnému súdu na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi náhradu trov konania, ktoré je Okresný súd Košice II povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu vyplatiť na účet sťažovateľa.“

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

9. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

11. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

12. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

13. Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

16. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

17. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

18. Podľa čl. 37 ods. 3 listiny všetci účastníci sú si v konaní rovní.

19. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

21. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

22. Podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu všetky osoby sú si pred súdom rovné. Každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje buď o jeho právach a povinnostiach, alebo o akomkoľvek trestnom obvinení vznesenom proti nemu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

23. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených základných práv podľa ústavy, listiny, práv podľa dohovoru a práva podľa medzinárodného paktu napadnutým uznesením okresného súdu.

24. Sťažovateľ ústavnú sťažnosť odôvodňuje najmä tým, že okresný súd v zmysle § 102 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) rozhodol o uložení poriadkovej pokuty v sume 200 € bez splnenia zákonných podmienok.

25. Sťažovateľ okresnému súdu vytýka, že určitá vyššia miera intenzity negatívneho prejavu správania strany konania v priebehu súdneho konania normatívne vyjadrená pojмами „*hrubé sťaženie postupu*“ a „*marenie uplatnenia základného práva inej strany*“ nie je (explicitne vyjadreným) zákonným dôvodom na uloženie poriadkovej pokuty, pričom ďalej tvrdí, že k mareniu uplatnenia základného práva žalovanej nemohlo dôjsť, pretože žalovaná sa na pojednávanie nariadené na 6. november 2011 „*bez akéhokoľvek ospravedlnenia nedostavila.*“

26. Sťažovateľ vyslovuje svoje presvedčenie, že napadnuté uznesenie okresného súdu je pre nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia arbitrárne.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu

27. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ďalej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 27/07).

28. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci

umožňujú prijať záver, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhoveniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu mohlo dôjsť, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011, IV. ÚS 104/2012). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v danom prípade základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie, resp. práva na spravodlivý súd.

29. Odpoveď na zodpovedanie námietok sťažovateľa je podľa názoru ústavného súdu potrebné hľadať v samotnej právnej úprave poriadkových opatrení.

30. V zmysle § 102 ods. 1 CSP môže súd uložiť poriadkovú pokutu tomu, kto sťažuje postup konania najmä tým, že a) nesplní povinnosť uloženú súdom a svoju nečinnosť v konaní neospravedlní včas a vážnymi okolnosťami, b) sa nedostaví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami, c) neuposlúchne príkaz súdu, d) ruší poriadok alebo dôstojný priebeh pojednávania alebo e) urobí hrubo urážlivé podanie.

31. Z uvedeného vyplýva, že zákonná úprava poriadkovej pokuty nerozlišuje medzi subjektmi, stranami sporu, resp. inými osobami, ktorým možno či nemožno poriadkovú pokutu uložiť. Slovným spojením „tomu, kto“ vyjadruje, že ju možno uložiť komukoľvek, kto sťažuje postup konania, a to „najmä“ formami, ktoré ako príklad (demonštratívne) uvádza. Zákonodarca v tomto smere zvolil neurčitý právny pojem „kto sťažuje postup konania“, aby so zreteľom na osobitosti toho-ktorého prípadu bolo možné jeho obsah flexibilne prispôbiť konkrétnej situácii. Uplatnením interpretačnej zásady *a minori ad maius* je potrebné dospieť k nepochybnému záveru, že ak je dôvodom na uloženie poriadkovej pokuty konanie, ktorým sa sťažuje postupu súdu, tak o to viac ním je konanie, ktorým dochádza k jeho hrubému sťaženiu. K námietkam sťažovateľa je potrebné tiež uviesť,

že vzhľadom na zákonnú definíciu poriadkovej pokuty zahrňujúcej „iba“ demonštratívny (príkladný) výpočet foriem sťaženia postupu súdu je možné, ako to urobil okresný súd, okrem sťaženia postupu súdu nedostavením sa na pojednávanie zahrnúť do tejto kategórie aj „marenie uplatnenia základného práva inej strany sporu“ na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

32. Ústavný súd tu v záujme preskúmateľnosti vlastnej rozhodovacej činnosti považoval za potrebné poukázať na podstatnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu, v rámci ktorého okrem iného uviedol:

„... Súd vytýčil vo veci termín pojednávania na deň 6.11.2019, ktorého sa však opätovne nedostavili právny zástupca žalobcu, ako aj žalovaný (uznesením zo dňa 19. 9. 2019, č. k. 41 Cpr 21/2018-367 bola žalobcovi, právnenému zástupcovi žalobcu, ako aj žalovanému uložená pokuta, každému vo výške 200 eur) a to bez ospravedlnenia, napriek tomu, že predvolanie na pojednávanie im bolo riadne a včas doručené a to právnenému zástupcovi žalobcu, ako aj žalobcovi dňa 11. 10. 2019 pod hrozbou poriadkovej pokuty v prípade neustanovenia sa bez ospravedlnenia.

Súd na pojednávaní v uvedený deň rozhodol vo veci samej bez ich účasti (aj bez účasti žalobcu, ktorý svoju neprítomnosť riadne a včas ospravedlnil z finančných dôvodov)...

... S poukazom na uvedené skutočnosti, mal súd za to, že sú splnené podmienky na uloženie poriadkovej pokuty, pričom prvým zákonným dôvodom na uloženie poriadkovej pokuty je marenie uplatnenia základného práva inej strany sporu (t.j. jedná sa o základné práva procesnoprávneho charakteru tak, ako vyplývajú z čl. 46 až 48 Ústavy Slovenskej republiky alebo z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách.), pri ktorom strana sporu, iný subjekt konania alebo aj tretie osoby svojím postupom, nečinnosťou alebo opomenutím zasahujú do základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy. Rovnako možno postupovať v prípadoch, ak sa stranám sporu, iným subjektom konania alebo treťou osobou zmari uplatnenie základných práv na verejné prerokovanie veci, na poskytnutie právnej pomoci a pod. Ďalším zákonným predpokladom na uloženie poriadkovej pokuty je záver o hrubom

sťažení postupu konania súdu exemplifikatívne uvedenými správaniami strán sporu alebo iných subjektov súdneho konania vyplývajúcimi z ust. § 102 ods. 1 C. s. p...

... Súd mal za to, že na uloženie poriadkovej pokuty sú v dôsledku správania právneho zástupcu žalobcu, ako aj žalovaného v tomto konaní dostatočné a relevantné dôvody, keďže každý svojím spôsobom správania hrubo sťažil postup konania svojím neustanovením sa bez ospravedlnenia, resp. uvedením vážnych dôvodov neúčasti.

... Súd má za to, že aj pri vytýčení nového termínu pojednávania musí byť zachovaná aspoň 5 dňová lehota pred pojednávaním potrebná jednak na prípravu pojednávania strán sporu, ako aj na prípravu pojednávania tak, aby bolo možné rozhodnúť vo veci spravidla na jednom pojednávaní, preto mal súd za to, že dôsledku správania tak právneho zástupcu žalobcu, ako aj samotného žalovaného bola sťaženy postup súdu pri prejednaní a rozhodovaní veci. Navyiac mal súd za to, že strany sporu mali teda dostatok času od 11. 10. 2019, t. j. od doručenia predvolania na pojednávanie na to, aby túto skutočnosť, t. j. neustanovenie sa na pojednávanie, oznámili súdu v dostatočnom časovom predstihu, a tieto skutočnosti náležite zdokladovali, tak, aby tento mohol urobiť potrebné opatrenia pre plynulý priebeh pojednávania a rozhodnutie vo veci.

... Zohľadňujúc uvedené skutočnosti a v súlade s vyššie cit. zák. ustanoveniami, súd rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia a uložil zástupcovi žalobcu a žalovanému poriadkovú pokutu každému vo výške 200 eur v súlade s ust. § 102 C.s.p...“

33. Dôvodnosť uloženia pokuty sťažovateľovi ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť ani spochybňovať. Ako už bolo načrtnuté, právomoc ústavného súdu nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Úlohou ústavného súdu nie je ani náprava prípadných pochybení všeobecných súdov pri vydávaní procesných rozhodnutí. Rozhodovanie o poriadkových pokutách (procesné rozhodnutia) pred všeobecnými súdmi patrí jednoznačne do výlučnej kompetencie všeobecných súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. V posudzovanom prípade sťažovateľ sťažil podľa okresného súdu jeho postup pri prejednaní a rozhodovaní veci tým, že sa nedostavil na nariadené pojednávanie,

hoci bol naň riadne a včas predvolaný a bol zároveň osobitne poučený o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie bez včasného a primeraného ospravedlnenia sa.

34. Podľa § 100 ods. 1 CSP súd dbá, aby strany a ostatné predvolávané osoby boli procesnými úkonmi súdu čo najmenej zatťažované, najmä dbá, aby boli predvolávané na čas, kedy pravdepodobne bude ich účasť na procesnom úkone potrebná.

35. Podľa § 177 ods. 1 CSP súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie.

36. Podľa § 178 ods. 1 CSP ak je strana zastúpená zástupcom na celé konanie, súd na pojednávanie spravidla predvolá len zástupcu; stranu súd predvolá, ak je nevyhnutné vykonať jej výsluch.

37. Podľa § 183 ods. 2 CSP od advokáta možno okrem dôvodov, ktoré nastali krátko pred pojednávaním, a okrem prípadu, ak advokát súdu preukáže, že strana, ktorú zastupuje, odôvodnene trvá na osobnom zastúpení týmto advokátom, vždy spravodlivo žiadať, aby sa dal zastúpiť iným advokátom.

38. Ako to z odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, okresný súd predvolal na pojednávanie nariadené na 6. november 2019 okrem žalovanej aj sťažovateľa a žalobcu, ktorým bolo predvolanie doručené ešte 11. októbra 2019, a to pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty v prípade neustanovenia sa bez ospravedlnenia. Sťažovateľ sa na označené pojednávanie nedostavil bez toho, aby svoju neúčasť ospravedlnil dostatočnými dôvodmi, čím podľa názoru okresného súdu hrubo sťažil postup konania. V preskúmvanej veci tiež nemožno prehliadnúť, že zo strany sťažovateľa išlo už o opakovaný procesne nedisciplinovaný prístup k pokynom okresného súdu v súvislosti s organizáciou prípravy a priebehu pojednávaní vykonávaných v označenej veci, pretože sťažovateľovi už bola zo strany okresného súdu uložená poriadková pokuta, a to uznesením okresného súdu č. k. 41 Cpr 21/2018-367 z 19. septembra 2019. Z pohľadu zákonnej definície poriadkovej pokuty a s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu preto nemožno v napadnutom uznesení okresného súdu vidieť arbitrárnosť či nezákonnosť.

39. Ústavný súd v danej súvislosti uvádza, že nie je jeho úlohou prehodnocovať správnosť poriadkového opatrenia všeobecného súdu, a to ani v prípade, ak by s takým rozhodnutím nesúhlasil. Také rozhodnutie by v zásade malo byť nepreskúmateľné nielen nadriadeným súdom, pretože uvedený zákon takúto možnosť výslovne nepripúšťa (čl. 2 ods. 2 ústavy), ale malo by byť vzhľadom na bagateľnú povahu a ústavnoprávny rozmer vylúčené aj z prieskumu vecí ústavným súdom. Opodstatnenosť ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom. Takéto vybočenie, resp. neodôvodnenosť rozhodnutia však ústavný súd v prípade sťažovateľa nevzhladol. Jeho ústavná sťažnosť je v podstate len nesúhlasom s rozhodnutím všeobecného súdu. Z prednesených argumentov nevyplýva nič, čo by posunulo prejednávajúcu vec do ústavnoprávnej roviny. Z uvedených dôvodov sa ústavnému súdu javí tvrdenie sťažovateľa o porušení označených základných a iných práv ako zjavne neopodstatnené o to viac, ak prihliadne na skutočnosť, že celú situáciu primárne vyvolal sám sťažovateľ tým, že neospravedlnil svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní.

40. Navyše ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že ak sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytnutie ústavnoprávnej ochrany sťažovateľovi prichádza do úvahy len v celkom výnimočných prípadoch, v ktorých došlo k porušeniu základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu [intenzite (IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011)]. Posudzovaná vec takúto intenzitu zjavne nedosahuje, čo taktiež zakladá dôvod na jej odmietnutie z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (m. m. II. ÚS 297/2013, IV. ÚS 94/2014). Pokiaľ ide o vylúčenie rozhodnutia o uložení poriadkového opatrenia z jeho preskúmania súdom vyššej inštancie, ústavný súd v prvom rade uvádza, že taký postup musí byť výsledkom rozumnej úvahy zákonodarcu, pre ktorú platí prezumpcia nedostatku jeho svojvôle. Zároveň platí predpoklad, že zákonná úprava je primeraná relatívne nízkemu významu vylučovaného rozhodnutia, ktoré nevyžaduje preskúmanie v inštančnom postupe (a o to menej potom vecné preskúmanie ústavným

súdom), a preto je nadbytočné špekulovať, o čo by bol postup v konaní menej sťažený a práva procesnej protistrany viac chránené, ak by došlo k účasti alebo riadnemu a včasnému ospravedlneniu neúčasti sťažovateľa na pojednávaní. V tomto kontexte je teda ústavne udržateľné aj odôvodnenie citované v bode 32.

40.1 Pokiaľ ide o charakter poriadkovej pokuty, také rozhodnutie je procesnou sankciou, ktorou si možno vynútiť splnenie tých procesných povinností, ktoré napriek tomu, že došlo k ich účinnému uloženiu, splnené neboli. Základným predpokladom na vydanie takéhoto rozhodnutia je to, že konaním alebo opomenutím dôjde k sťaženiu postupu konania. Svojou podstatou tak uvedené poriadkové opatrenie umožňuje zabezpečiť nerušený priebeh konania a súčinnosť strán sporu, resp. ich zástupcov a iných subjektov v prípade, ak títo nemajú záujem podieľať sa na prebiehajúcom konaní spôsobom, ktorý zákon upravuje, alebo ak by priebeh konania iným spôsobom sťažovali, predlžovali, či dokonca marili. Súčasne je rozhodnutie súdu o poriadkovom opatrení svojou povahou procesným rozhodnutím s procesnoprávnymi dôsledkami len pre určité štádium civilného konania; nestáva sa samo osebe predmetom konania, a tak nejde o rozhodnutie vo veci samej, ktoré by do práv a povinností strán sporu zasahovalo konečným spôsobom. Pokiaľ ide o sumu poriadkovej pokuty, tú určuje súd s prihliadnutím na povahu porušenej povinnosti, čo znamená, že pri stanovení sumy každej pokuty disponuje súd voľnou úvahou. Miera voľnej úvahy súdu však nie je absolútna, ale je obmedzená maximálnou možnou hranicou vo výške 500 €. Pôjde teda zväčša o pokuty v zanedbateľnej alebo bagateľnej sume (I. ÚS 389/2017). Výška uloženej pokuty v tomto prípade spadá do spodnej časti zákonom ohraničeného pásma.

41. Vzhľadom na uvedené niet takej príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením okresného súdu a označenými základnými a inými právami, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne umožňovala dospieť k záveru o ich porušení, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 13 dohovoru

42. Podľa § 42 ods. 1 zákona o ústavnom súde podanie, ktorým sa začína konanie pred ústavným súdom, je návrhom na začatie konania.

43. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

44. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

45. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

- a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody,
- b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody,
- c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí,
- d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

46. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti konštatuje, že napriek tomu, že sťažovateľ je advokátom, táto v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj základných práv podľa čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 listiny a tiež práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru nespĺňa náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

47. Sťažovateľ sa v časti petitu ústavnej sťažnosti síce domáha vyslovenia porušenia ním označených základných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny napadnutým uznesením okresného súdu, avšak bez ich slovného pomenovania. Vzhľadom na to, že uvedené ustanovenia v sebe zahŕňajú viacero základných práv, t. j. základné právo na verejné prerokovanie veci, základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, základné právo každého na prerokovanie veci v jeho prítomnosti, základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, pre ústavný súd kvôli neurčitosti petitu v tejto časti nie je poznateľné, vyslovenia porušenia ktorého/ktorých z týchto základných práv sa sťažovateľ domáha. Navyše vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj základných práv podľa čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 13 dohovoru absentuje akékoľvek odôvodnenie ústavnej sťažnosti.

48. Uvedené nedostatky ústavnej sťažnosti v tejto časti bránia jej meritórnemu preskúmaniu.

49. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, preto ústavný súd nie je povinný nedostatky zákonom ustanovených náležitostí vyplývajúce z podania sťažovateľa z úradnej povinnosti odstraňovať. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo iba formálnych náležitostí, ale obsahových náležitostí (neurčitý či nezrozumiteľný petit, absencia akéhokoľvek odôvodnenia v tejto časti), ústavný súd nevyzýval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov tejto ústavnej sťažnosti.

50. Ústavný súd preto aj so zreteľom na to, že sťažovateľ je sám advokátom, ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

51. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu